

Opetusministeriö
PL 29
00023 Valtioneuvosto

Lausuntopyyntö 6.4.2001 Dnro 34/041/1998

LAUSUNTO USKONNONVAPAUSKOMITEAN MIETINNÖSTÄ

Totuuden Ystävät on tutustunut mietintöön. Korostamme tässä, että komitea on tehnyt suuren määrän hyviä ja kannatettavia esityksiä. Näitä kommentoimme vähän. Lähes kaikki kommenttimme koskevat seikkoja, jotka katsomme epäilyttäviksi tai joita arvostelemme tai vastustamme. Tämä "vinous" vaikuttaa lausunnostamme saatavaan kokonaiskuvaan.

Annamme seuraavan lausunnon:

Esityksen pääasiallinen sisältö

Komitea tähtää perustuslaissa säädetyn uskonnonvapauden käyttämisen turvaamiseen. Totuuden Ystävien mielestä komitea olisi voinut painottaa enemmän katsomusvapausongelmien korjaamista ja uskonnonvapauden laajentamista, kun komitea useissa kohdin ehdottaa uskonnonvapauden rajoittamista. Nykyisen uskonnonvapauslain säätämisestä on kulunut varsin pitkä aika ja katsomuspoliittinen tilanne on radikaalisti muuttunut. Komitean esitykset ovat usein konservatiivisia uskonnonvapauden kustannuksella. Ehdotetut uudistukset jäävät vaatimattomiksi.

Komitean käsitys siitä, että oppilaalla olisi velvollisuus osallistua sen uskontokunnan, johon oppilas kuuluu, tunnustuksen mukaiseen opetukseen, sikäli kuin tällaista opetusta annetaan oppilaan koulussa, on väärä. Oppilaan pakottaminen tällaiseen uskonnon opetukseen on perustuslain vastaista.

Yleisperustelut**2. Nykytila****2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö**Hautustoimi

Yleisperusteluiden historiallista taustaa komitea selostaa laajasti. Hautustoimen historiasta annetaan kaunisteltu kuva. Hautustoimi kuului ennen yleensä kyläkunnille. Osa näistä hautausmaista on tuhottu, osa hyljätty ja osa joutunut evankelis-luterilaisten seurakuntien haltuun ja muutettu evankelis-luterilaisiksi hautausmaiksi.

2.2. Kansainvälinen kehitys ja ulkomaiden lainsäädäntö

Näkemyks Ruotsin evankelis-luterilaisen kirkon ja valtion "erosta" on liioittelua. Monissa pienehköissä ja vähän taloudellista merkitystä omaavissa asioissa Ruotsissa toimeenpannut muutokset selkiyttivät kirkon ja valtion välistä työnjakoa. Sen sijaan monissa tärkeämissä ja taloudellisesti merkittävämmissä asioissa työnjako muodostui entistä enemmän kirkkoa suosivaksi.

Komitean katsaus "kansainväliseen kehitykseen" painottuu vanhoillisiin, protestanttisiin Pohjoismaihin ollen yksipuolinen.

2.3. Nykytilan arviointi

Komitea pitää "epäkohtana" sitä, että joissakin tapauksissa vähemmistöuskontokuntiin kuuluvat oppilaat ja opiskelijat jäävät ilman katsomusopetusta. Uskonnonvapauden näkökulmasta epäkohtaa ei ole olemassa. Uskonnonvapauteen kyllä kuuluu oikeus opettaa ja oppia oman tunnustuksen mukaista uskontoa, mutta ei saada tällaista opetusta julkisessa koulussa. Asiaa pahentaa se, että komitea myöhemmin ehdottaa tämän "epäkohdan" ratkaisemista tavalla, joka loukkaa uskontokuntiin kuulumattomien oppilaiden oikeuksia. Emme hyväksy tätä.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1. Tavoitteet

Komitea kirjoittaa pyrkivänsä luomaan puitteet uskonnonvapauteen sisältyvälle uskonnolliselle yhdistymisvapaudelle. Verrattuna nyt vallitsevaan käytäntöön ja komiteankin esittelemään käytäntöön Ruotsissa komitea kuitenkin tahtoo kaventaa uskonnollista yhdistymisvapautta. Sellaisia uskontokuntia kuin esimerkiksi helluntaiseurakuntia, jotka nyt ovat Suomessa järjestäytyneet rekisteröidyiksi yhdistyksiksi, ei enää jatkossa komitean esitysten mukaan noteerattaisi oikeudellisesti uskontokunniksi.

Nykyinenkin oikeudellinen sääntely rajoittaa aiheettomasti uskonnollisten yhdyskuntien toimintaa. Jos uskonnollinen yhdyskunta erillisenä oikeussubjektin muotona lakkautetaan ja niiden sääntely sulautetaan rekisteröityjen yhdistysten sääntelyyn, ongelmista päästään eroon. Toistamme aiemmin lausumamme: uskonnot ovat katsomusten eräs alaryhmä, eivätkä kaipaa mitään erityiskohtelua. Komitean ehdotus ei voi johtaa edes uskonnollisten yhdyskuntien tasapuoliseen kohteluun muista katsomusyhteisöistä puhumattakaan. Erillinen uskonnollisten yhdyskuntien järjestelmä on nimenomaan luotu päinvastaista, eriarvoista kohtelua silmällä pitäen.

Lapsen uskonnollisen aseman osalta komitea asettaa tämän aseman pysyvyyden lapsen uskonnonvapauden edelle. Joissakin tapauksissa tästä syntyy uskonnonvapausongelmia.

3.2. Keskeiset ehdotukset

Uuden uskonnonvapauslain soveltamisala

Totuuden Ystävät on muuttanut käsitystään käsitteistä "uskontokunta" ja "uskonnollinen yhdyskunta" siitä mitä lausuimme komitean välimietinnöstä antamassamme lausunnossa. Käsitteellinen selkeys on hyvä asia, muttei sitä saa toteuttaa uskonnonvapauden kaventamisen kautta. Uskontokunnilla, jotka eivät tulevaisuudessakaan halua rekisteröidyiksi uskonnollisiksi yhdyskunniksi, tulee olla oikeus jatkaa muussa oikeudellisessa muodossa. Koska komitean esitysten perusteella yhdenvertaisuutta ei saavuteta, uskonnonvapautta ei tälläkään perusteella tule kaventaa. Emme siis kannata komitean esitystä uskontokunnan käsitteen eliminoimiseksi.

Jäsenyys uskonnollisessa yhdyskunnassa

Komitea käyttää sanaa "huoltaja". Kun lapsen liittymisestä uskonnolliseen yhdyskuntaan ja siitä eroamisesta päättäisivät huoltajat, tästä voi aiheutua uskonnonvapausongelmia varsinkin silloin, kun huoltaja ei ole lapsen vanhempi eikä lapsen laillinen holhooja.

Rekisteröity uskonnollinen yhdyskunta

Totuuden Ystävät ei hyväksy sitä, että yhdyskunnan toiminnan pitäisi perustua johonkin "pyhään" (kirjoitukset, vakiintuneet toiminnan perusteet jnpp.). Tämä on komitealta radikaali uskonnonvapauden kavennusesitys. Esimerkiksi Totuuden Ystävät yhdyskunnan tunnustus ei perustu mihinkään pyhään. Pyhänä pitäminen on asenne tai suhtautumistapa, joka ei voi olla uskonnon erottelukriteeri. Toisaalta pyhänä pitäminen ei estä sitä, etteivät uskonnon toimintamuodot olisi ihmisarvoa tai muita perusoikeuksia loukkaavia. Riittää kun säädetään, ettei yhdyskunnan toiminta saa perustua kirjoituksiin tai toimintaperiaatteisiin, jotka ovat ihmisarvoa tai muita perusoikeuksia loukkaavia.

Hyväksymme sen, että yhdyskunnan järjestysmuoto voi olla esimerkiksi diktatorinen ja yhdyskunnan hallitukseen voi kuulua vain yksi henkilö, joka itse asettaa itsensä yhdyskunnan hallitukseksi.

Vastustamme "asiantuntijalautakunnan" asettamista arvioimaan uskonnollisiksi yhdyskunniksi hakevien yhteisöjen kelpoisuutta. Ainakin kaikki uskonnollisiin yhdyskuntiin kuuluvat henkilöt olisivat esteellisiä toimimaan lautakunnan jäseninä. Muutenkin esitys muistuttaa inkvisitiosta. Lautakunnasta tulisi käytännössä valtakirkkojen työkalu uskonnonvapauden ja kilpailun rajoittamiseksi.

Uskonnollisille yhdyskunnille ei tule myöntää valtionavustusta ainakaan uskonnollisten rakennusten kunnossapitoon. Kukin yhdyskunta vastatkoon niistä itse. Yhteisöveron tuoton jakaminen valtiokirkoille on huono peruste komitean esitykselle, sillä koko yhteisövero tulisi poistaa. Lapsi- ja nuorisotyöhön sekä sosiaaliseen palvelutyöhön uskonnolliset yhdyskunnat voivat jo nykyisin hakea avustuksia kuten muutkin yhteisöt. Erillisen määrärahan ottaminen vain uskonnollisia yhdyskuntia varten korostaisi entisestään niiden etuoikeutettua asemaa muihin uskontokuntiin ja katsomusyhteisöihin nähden. Yhdenvertaisuuden näkökulmasta esitys ei ole kannatettava.

Uskonnonopetus

Vastustamme esitystä, että elämäkatsomustiedon opetusta voitaisiin antaa uskonnolliseen yhdyskuntaan kuuluville oppilaille. Oppiaine on perustettu ja suunniteltu uskontokuntiin kuulumattomille ja uskonnottomille oppilaille. Sen opetus alkoi elokuussa 1985. Sekaopetusryhmistä on valtavasti kielteisiä kokemuksia tätä edeltävältä ajalta eikä siihen ole syytä palata. Uskonnollisiin yhdyskuntiin kuulumattomia oppilaita ei pidä rangaista

opetuksen huononemisen muodossa siitä, että jonkin uskonnollisen yhdyskunnan tunnustuksen mukaista opetusta ei koulussa anneta.

4. Esityksen vaikutukset

4.3. Vaikutukset eri kansalaisryhmien asemaan

Komitea perustelee valtionavustusten lisäämistä uskonnollisille yhdyskunnille sillä, että tämä vähentäisi näiden eriarvoisuutta suhteessa valtiokirkkoihin. Valtio Kirkkojen saamat erioikeudet, joihin niiden tulot perustuvat, tai muutoin valtion suora tuki niille on kuitenkin maassamme niin massiivista, että peruste vaikuttaa kaukaa haetulta.

Lisäksi täytyy hämmästellä sitä, että komitea unohtaisi tyystin maamme uskonnottoman väestöosan, joka on määrältäänkin noin kymmenkertainen esimerkiksi ortodoksien määrään verrattuna. Tämä ei voi olla oikein eikä kohtuullista.

Totuuden Ystävät eivät myöskään kannata sitä, että uskonnollisiin yhdyskuntiin kuulumaton oppilas voisi osallistua sellaiseen *vähemmistö*uskonnonopetukseen, joka "vastaa hänen uskonnollista katsomustaan". Tällaisesta syntyy helposti riitoja ja opetuksen laatu heikkenee. Oppilaan pitää liittyä uskonnollista katsomustaan vastaavaan uskonnolliseen yhdyskuntaan tai uskontokuntaan, koska myös oman uskontunnustuksen omaavan uskontokunnan tunnustuksen mukaista opetusta on voitu antaa koulussa ilman, että uskontokunta olisi uskonnollinen yhdyskunta. Muussa tapauksessa oppilasta voidaan pitää opetusryhmässä muukalaisena ja tunkeilijana, jonka oikea paikka on elämäntiedon opetuksessa. Tämä ei siis koske luterilaista uskonnon opetusta, johon uskonnollisiin yhdyskuntiin kuulumattomat oppilaat voivat mielestämme vapaasti osallistua.

Yksityiskohtaiset perustelut

1. Lakiehdotusten perustelut

2. 1.1. Uskonnonvapauslaki

1 luku. **Yleiset säännökset**

1 §. *Lain tarkoitus.*

Totuuden Ystävät vastustaa niitä komitean esityksiä, joissa uskonnon vapautta kavennetaan. Toiseksi valtion tulee kohdella uskonnollisia ja muita katsomusyhteisöjä yhdenvertaisesti, joten vastustamme eriarvoa ylläpitäviä tai sitä lisääviä komitean esityksiä.

Avioliittoon vihkimisoikeus pitäisi myöntää myös uskontokunnille ja uskonnottomien yhdistyksille, ei ainoastaan uskonnollisille yhdyskunnille. Tämän käytäntö syrjii uskontokuntiin kuuluvia uskovaisia ja uskonyhteisöihin kuulumattomia uskonnottomia.

2§. *Uskonnollinen yhdyskunta.*

Vastustamme niihin uskontokuntiin, jotka eivät halua jatkossa rekisteröityä uskonnollisiksi yhdyskunniksi, kohdistuvaa uskonnonvapauden rajoittamista. Näiden uskontokuntien täytyy saada jatkaa toimintaansa entiseen tapaan, ja valtion täytyy kohdella niitä yhdenvertaisesti verrattuna uskonnollisiin yhdyskuntiin.

8 §. *Uskonnon opetus.*

Oppilaan tai opiskelijan pakottaminen uskonnon opetukseen on, toisin kuin komitea esittää, käsityksemme mukaan perustuslain vastaista.

2 luku. **Rekisteröidyt uskonnolliset yhdyskunnat**

9 §. *Rekisteröidyn uskonnollisen yhdyskunnan tarkoitus.*

Tavoitteena tulee olla rekisteröidyn uskonnollisen yhdyskunnan lakkauttaminen erityisenä oikeussubjektin muotona. Vasta sen jälkeen on mielekästä käynnistää keskustelu uskonnollisten yhteisöjen tasapuolisesta kohtelusta. Totuuden Ystäville tämä ei vielä riitä. Valtion tulisi kohdella tasapuolisesti myös muita katsomusyhteisöjä.

Yhdyskuntamme näkemys 9 §:n ensimmäisestä momentista ilmaistiin jo edellä.

Pykälän kolmas momentti on paikallaan, joskin tarkoituksesta riippumatta uskonnollisen yhdyskunnan perustajat tai johtajat usein kehräävät itselleen huomattavaa taloudellista etua. Kun aseellista väkivaltaa harjoittavia uskonnollisia yhdyskuntia tai uskontokuntia ei vielä ole maassamme, ampuma-aseiden harjoittelun tai muun vastaavan toiminnan kieltäminen uskonnollisilta yhdyskunnilta toimii ennalta ehkäisevästi.

12 §. *Yhdyskuntajärjestys.*

Vaatus siitä, että uskonnollisella yhdyskunnalla täytyy olla hallitus on uskonnon vapauden kannalta ongelmallinen. Ongelma voidaan kuitenkin kiertää siten, että kaikki yhdyskunnan jäsenet paitsi vajaavaltaiset ja konkurssissa olevat, kuuluvat yhdyskunnan hallitukseen. Totuuden Ystävät ei näin muodoin vastusta vaatimusta hallituksen olemassaolosta.

Jos yhdyskunnan hallitus on yksijäseninen, tämä jäsen on aina puheenjohtaja ja johtaa puhetta hallituksessa sikäli kuin puhumiseen on tarvetta.

16 §. *Hallitus.*

Kantamme on mainittu yllä pykälän 12 kohdalla.

23 §. *Yhdyskunnan lakkauttaminen ja varoitus.*

Komitea pitää yhdyskunnan lakkauttamisvaaraa vähäisenä. Lakkauttamisen kohteeksi joutuisivat tietysti vähemmistöyhdyskunnat. On hyvä, ettei "hyvien tapojen vastaisen" toiminnan perusteella voitaisi enää lakkauttaa yhdyskuntia. Esimerkiksi totuuteen pyrkiminen sekä valheen ja tietämättömyyden vastustaminen (Totuuden Ystävien yhdyskunnan tunnustuksesta) ei kelpaisi enää kristityille perusteeksi pyrkiä yhdyskuntamme lakkauttamiseen.

3. luku. **Erinäiset säännökset**

27 §. *Asiantuntijalautakunta.*

Totuuden Ystävien vastustava kanta asiaan on ilmaistu aiemmin tässä lausunnossa. Lautakunta on vakava uhka uskonnonvapaudelle.

28 §. *Valtionavustus.*

Totuuden Ystävien kanta asiaan on ilmaistu aiemmin tässä lausunnossa.

4. luku. **Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset**

30 §. *Lain vastaiset määräykset.*

Vastustamme sitä, että nykyisten yhdyskuntien toimintaa ryhdytään rajoittamaan ennen lain voimaantuloa. Pykälä on uhka uskonnonvapaudelle.

31 §. *Yhdyskuntajärjestyksen muuttaminen.*

Komitea tahtoo rajoittaa uskonnonvapautta, kun uskonnonvapaus tulisi turvata.

32 §. *Lain voimaan tullessa vireillä olevan asian käsittely.*

Koska monet komitean ehdotukset merkitsevät uskonnonvapauden kaventumista, pitäisi oikeusturvasyistä ainakin uskontokuntien vireillä olevat rekisteröitymisasiat käsitellä nyt voimassa olevan lain mukaisesti.

1.2. **Perusopetuslaki**

13 §. *Uskonnon ja elämäkatsomustiedon opetus.*

Käsityksemme oppilaan uskonnon opetukseen pakottamisen perustuslain vastaisuudesta on ilmaistu aiemmin. Asiaan saadaan tuomioistuinratkaisu, kun joku opetuksen järjestäjä haastaa oikeuteen jonkun evankelis-luterilaiseen kirkkoon kuuluvan, tämän kirkon tunnustuksen mukaisesta uskonnonopetuksesta kieltäytyneen oppilaan.

Vastustamme uskonnolliseen yhdyskuntaan kuuluvan oppilaan oikeutta opiskella elämäkatsomustietoa.

Vastustamme uskonnollisiin yhdyskuntiin kuulumattomien oppilaiden oikeutta opiskella muuta uskontoa kuin evankelis-luterilaista uskontoa.

1.3. **Lukiolaki**

9 §. *Uskonnon ja elämäkatsomustiedon opetus.*

Kantamme on sama kuin perusopetuksen osalta.

4. **Säätämisjärjestys**

Totuuden Ystävien näkemys siitä, ettei uskonnonvapaus edellytä yksilön oikeutta saada uskonnollista opetusta, on ilmaistu aiemmin tässä lausunnossa. Opetuksen saaminen voi kuitenkin olla mahdollista. Suomessa se on mahdollista. Joissakin muissa maissa vastaava on kiellettyä. Tämä ei loukkaa yksilöiden uskonnonvapautta.

Uskonnon harjoittaminen ei ole vain uskonnolliseen kulttiin osallistumista. Myös esimerkiksi uskonnon opetus on uskonnon harjoittamista.

Hautaustoimilaki

Esityksen pääasiallinen sisältö

Komitea on eräissä kohdin pieteettinäkökohtiin vetoamalla loukkaamassa joidenkin vähemmistöjen uskonnollisia tapoja.

Evankelis-luterilaiselle kirkolle ollaan antamassa tehtävää, tunnustuksettoman hauta-alueen ylläpitoa, joka ei ole kirkon tehtävä ja josta kirkon on mahdoton suoriutua.

Vainajan tuhkan sijoittamisen rajoittamista voidaan pitää uskonnon- ja vakaumuksenvapauden loukkausesityksenä.

Yleisperustelut

3. Nykytila

4. 2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Komitean mukaan hautaustoimen hoito on viime kädessä evankelis-luterilaisen kirkon seurakuntien vastuulla. Varsinkin sotia edeltävältä ajalta tunnetaan monia tapauksia, jolloin edellä mainitut seurakunnat kieltäytyivät hautaamasta toisuskoisia vainajia. Monet yksityiset hautausmaat ovatkin syntyneet tämän seurauksena.

1. Yksityiskohtaiset perustelut

1.1. Hautaustoimilaki

Hautausmaiden osalta peruspalvelun tarjoajana tulisi olla kunta. Evankelis-luterilaisilta seurakunnilta pitäisi joka tapauksessa poistaa velvollisuus myydä hautasijoja muihin yhdyskuntiin kuuluneiden ja mihinkään yhdyskuntaan kuulumattomien vainajien hautaamista varten.

Käytännön ongelmat ja väärinkäytökset ovat kasautuneet evankelis-luterilaisten seurakuntien ylläpitämille hautausmaille. Näin tulee jatkumaan. Myöskään hinnoittelun muuttuminen kohtuulliseksi ei tule korjaamaan asiaa.

Vainajan tuhkan vapaasta sijoittelusta on saatu hyviä kokemuksia yli kuuden vuoden ajalta. Uutta vapautta on myös käytetty ja olisi uskonnonvapautta loukkaavaa palata kirkon haluamaan sääntelyyn.

Totuuden Ystävät eivät myöskään ymmärrä krematorioyrittäjien toiminnan rajoittamista siten, ettei heidän yrityksensä saisi tavoitella voittoa eikä jakaa osinkoa yrityksen omistajille. Taiten hoidettu yritystoiminta tälläkin alalla kykenee tuottamaan palvelut tehokkaasti ja luo edellytykset uusien yrittäjien pääsulle markkinoille. Evankelis-luterilaisella kirkolla on jo määräävä markkina-asema hautausmaamarkkinoilla. Sille ei pidä lainsäädännöllä ehdoin tahdoin luoda samanlaista asemaan krematoriotoiminnassa.

Eräitä muita komitean käsittelemiä asioita

Uskonnonvapaus verotuksen näkökulmasta

Valtiokirkkojen oikeus osuuteen yhteisöveron tuotosta on nähtävästi ainutlaatuinen jäänne kirkkojen etuoikeuksista ja tapa loukata uskonnottomien yhteisöjä. Vero tulee pikaisesti poistaa. Uskonnolliset yhdyskunnat eivät tarvitse mitään tähän yhteisömuotoon sidottua valtion tukea. Lisäksi monet niistä palveluista, joita komitea nimittää "yhteiskunnallisiksi palveluiksi" ovat tosiasiallisesti palvelun tuottajan uskonkäsityksen mukaisia uskonnollisia tai

vähintään uskonnollispainotteisia palveluja. Yhdyskunnat voivat hakea erilaisia julkisia ja yksityisiä tukia jo nyt kuten muutkin yhteisöt. Uskontokunnille tai muille katsomusyhteisöille komitea ei mitään määrärahaa esitäkään.

Rukouspäiväjulistus

Rukouspäiväjulistusten taustalla on ahertanut monta uskonnollista kokkia. Tulos on ollut sen mukainen. Presidentin antamia "rukoiluohjeita" on pidetty hyvän tavan vastaisina ja sanomalehdet ovat saaneet niistä hupaisia irvailun aiheita. Uskonnottomat ovat loukkaantuneet rukouspäiväjulistuksista.

Presidentin antamat julistukset eivät ole täyttäneet noudattamiskelpoisuuden vaatimusta. Totuuden Ystävät muistavat esityksen rukouspäiväjulistuksen jättämisestä kirkon tehtäväksi eräistä harvoista valopilkuista Kirkko- ja valtio -komitean mietinnössä vuodelta 1977. Ehkäpä tosiaan olisi aika toimia tällä tavoin.

Yhdistyslain nojalla toimivien uskonnollisten yhteisöjen rekisteröiminen uskonnolliseksi yhdyskunniksi

Useat sellaiset uskontokunnat, jotka eivät syystä tai toisesta ole halunneet hakeutua rekisteröidyiksi uskonnollisiksi yhdyskunniksi, ovat toimineet menestyksellisesti yhdistysmuodossa. Mikäli komitean esittämä asiantuntijalautakunta perustetaan tutkimaan yhdyskunniksi hakeutuvien yhteisöjen kelpoisuutta, myös tulevaisuudessa uskonnollinen toiminta jatkuu yhdistysmuodossa. Osa uskontokuntien hakemuksista tullaan hylkäämään, osa taas ei näe yhdyskunniksi hakeutumiseen mitään tarvetta.

Totuuden Ystävät on jo aiemmin ilmaissut kantanaan, että uskontokuntien on voitava jatkaa toimintaansa yhdistysmuotoisesti ja valtion on kohdeltava niitä kuten yhdyskuntia.

Eriävä mielipide

Martin Scheinin on eriävässä mielipiteessään nostanut esiin seikkoja, joista Totuuden Ystävät voivat olla yhtä mieltä. Yhteisövero loukkaa uskonnollista ja laajemmin katsomuksellista yhdenvertaisuutta. Koulujen erilaiset, vähemmistöuskontojen kannattajia ja uskonnottomia loukkaavat luterilaiset juhlat häiritsevät monin tavoin koulutyötä.

Kunnioittavasti

Kalevi Korppi
esimies